

POSUDEK

oponenta na bakalářskou práci

Autor práce: Jana Strůnová

Téma práce: Vývoj stereotypů spojených s islámem

KRE, FF, UPCE, akademický rok 2014/2015

Předložená práce sestává ze tří kapitol, úvodu, závěru, bibliografie a seznamu příloh. Autorka v první kapitole nazvané Teoretická část vymezuje pojem stereotyp, odlišuje ho od předsudku a snaží se postihnout základní principy fungování samotných stereotypů (s. 14-16). Jednu z podkapitol (s. 17-18) věnuje fenoménu stereotypů výhradně z pohledu Balagangadhary Raa, čehož se zhostila velmi dobře. Druhá a třetí kapitola mají podle všeho tvořit hlavní tělo práce, to je postihnout *vývoj vybraných stereotypů v průběhu dějin*. Autorka slibuje: „*Předmětem mé analýzy bude mapování předmětů diskuze mezi křesťanstvím a islámem od počátku jejich setkávání, v tomto případě od středověku.*“ (s. 10). V návaznosti na vyznění této věty, chci studentku vyzvat, aby během obhajoby odpověděla na dvě otázky: Jak se časově vymezuje doba středověku? Kdy dochází k prvním setkáním křesťanství a islámu? Nicméně autorka text strukturovala do oddílů Středověk (s. 19-27) a Novověk (s. 28-37), přičemž Dnešní doba (s. 38-44) má výhradní postavení samostatné kapitoly. Pro reprezentaci vývoje jednotlivých stereotypů (fanatismus, terorismus, útlak žen, omezování lidských práv) vybrala studentka tři osobnosti v období středověku proto, že „*[s]ami se nějakým způsobem k islámu vyjadřovali a zaujali k němu své vlastní stanovisko (...)*“ (s. 12) a tři v novověku, kteří „*přispěli svým názorem*“ (s. 12) a měli obohatit danou bakalářskou práci. V případě současnosti autorka tak již nepostupuje, rozebírá zde několik karikatur založených na stereotypním vnímání islámu, lehce se dotýká problematiky médií, respektive jejich potenciálního vlivu na vnímání islámu širokou veřejností a zmiňuje i angažované vystupování Martina Konvičky jako vedoucího představitele hnutí Islám v České republice nechceme.

Záběr použité literatury je adekvátní, autorka se uchýlila i k několika anglicky psaným zdrojům. Přestože se nejedná o zásadní prohřešek, zmíním, že oproti zadání ovšem nezpracovala tři zdroje, Válku v srdci islámu G. Kepela, Islam and the West D. Normana a Cultures in Conflict od B. Lewise. Co se týče kritického přístupu k materiálům, považuji za závažnější způsob, jakým

se studentka odkazuje k práci Waltera Lippmanna *Public Opinion*. Při vysvětlování Lippmannova chápání pojmu stereotyp cituje Irenu Vaňkovou, respektive parafrázuje Markétu Bankovou (s. 14). Kdyby studentka neměla k dispozici původní dílo, bylo by to snad pochopitelné, avšak ona ho hned na následující straně (s. 15) cituje. V bibliografii se poté objevuje jiné vydání díla (nakladatelství Macmillan, rok 1936), než jaké je uvedeno v přímém odkazu (poznámka pod čarou č. 32, nakladatelství Transaction Publishers, rok 1991) v textu.

V textu se rovněž objevuje několik méně srozumitelných pasáží. V úvodu se autorka zmiňuje o jisté frekvenci výrazů „My“, „Oni“, „Západ“, „Východ“ v celé práci. Psané kapitálky zdůvodňuje potřebou zdůraznit, že „*se jedná o jinou zemi, která v sobě skrývá zástupce jiné kultury, jiného náboženství*“ (s. 13). Může během obhajoby osvětlit, co tím míní? Dále vysvětluje animozitu jako „*pocit nedůvěry, opovržení či nepřátelství vůči jinému národu, zemi, etniku*“ (s. 14). Poté sděluje, že existují různé druhy animozity, přičemž se ve spojitosti s islámem nejčastěji zmiňuje tzv. národní animozita, která „*reflektuje negativní pocity národa vůči jinému národu či zemi*“ (s. 14-15). Jaký rozdíl tedy spatřuje mezi animozitou a národní animozitou? Autorka si také odporuje v otázce souvislosti vznikání stereotypu a osobní zkušenosti. Když se odkazuje k pojetí W. Lippmanna, jehož (skrže citaci I. Vaňkové) parafrázuje, tvrdí, že stereotyp je „*(...) schematický a jednostranný obraz nějaké věci či jevu v lidském vědomí, vznikající díky zprostředkované, tradované zkušenosti a osvojený většinou dříve, než člověk daný jev sám osobně pozná*“ (s. 14). To také kriticky nijak nezpochybňuje. Avšak ve chvíli, kdy se autorka snaží odlišit stereotyp a předsudek, píše: „*Stereotypům většinou předchází osobní zkušenosti.*“ (s. 16). Snad by stačilo, kdyby dané pasáže opatřila svými vlastními hlubšími komentáři, jak se k daným problémům tedy staví. V úvodu a závěru se vyskytuje jedenáctiřádková identická pasáž (s. 9 a s. 45), kde studentka mimo jiné uvádí, že konkrétní sledované stereotypy v této bakalářské práci vybrala díky své analýze médií, kterou však již nijak nespecifikuje, nebo kde shrnuje základní pojetí stereotypů v médiích s odkazem na Bronislava Ostřanského a jeho relativně čerstvou publikaci *Atlas muslimských strašáků* (2014).

Z hlediska formální úpravy vykazuje práce několik nedostatků. Patnáct klíčových slov uvedených pod anotací je až příliš, mezi nimi se objevují například náboženství, středověk, novověk, dnešní doba či média, která jsou (pro tuto práci) nevhodná. V jejich anglickém znění navíc autorka používá stejný výraz „*modern times*“ jak pro novověk, tak pro dnešní dobu, čímž se toto klíčové slovo zdvojuje. V obsahu, který by měl být správně opatřen číslem strany, je uvedeno, že závěr a bibliografie začínají shodně na s. 45. V textu se objevuje nezanedbatelné

množství překlepů. Potřeba je rozlišovat mezi proroky a Prorokem, což autorka nedělá (například s. 25, 26). Podle požadavků na bakalářské práce v oboru religionistika dostupných na webových stránkách KRE se stránky přílohy sice číslují, ovšem nezapočítávají do celkového stránkování, v obsahu by také vedle Seznamu příloh měla být uvedena samostatná položka Přílohy.

Bezesporu se zde jedná o téma, o kterém je potřeba diskutovat nejen v akademické sféře, nýbrž, a to se zvláštním důrazem s širokou veřejností. Sama autorka se odvolává k naději, že religionisté mohou svým odborným působením napravit do veliké míry pokřivený a negativní pohled na islám, s čímž nemohu nesouhlasit. Rovněž její záměr nahlédnout do historie stereotypů a tím si vytvořit předstupuň porozumění pro následnou snahu odbourávat negativní stereotypy a předsudky spojované s islámem zasluhuje uznání. Za klady celého textu považuji několik autorčiných postřehů, například že „(...) *do (...) stereotypů promítáme především to, co trápí nás a naši společnost*“ (s. 47) nebo pasáže, ve kterých čerpá z primárních zdrojů, například podkapitola 2.2.4 Václav Budovec z Budova (s. 33-36).

Z hlediska celkového hodnocení se domnívám, že této bakalářské práci by prospělo jisté tematické zúžení na samotném počátku jejího vzniku, jelikož úkol postihnout vývoj nakonec jakéhokoli jevu v průběhu dějin neodpovídá předepisovanému rozsahu bakalářské práce. Studentka bezpochyby vynaložila značné úsilí, aby dané téma prostudovala, což se kladně podepisuje na jednotlivých částech textu. V případě vyhodnocování zjištěného a hlavně zasazování do kontextu je její výkon slabší. Předkládanou bakalářskou práci doporučuji k obhajobě. V závislosti na ústní obhajobě, uspokojivém vyrovnání se s výše zmíněnými námitkami a otázkami navrhuji hodnotit ji stupněm 2,5, tj. velmi dobře minus.

V Mladé Boleslavi 12. srpna 2015

Lenka Zilvarová

Mgr. et Mgr. Lenka Zilvarová